

Ed.

934. Nefndarálit

[340. mál]

um frv. til l. um ráðstafanir í ríkisfjármálum, peninga- og lánsfjármálum 1984.

Frá minni hl. fjárhags- og viðskiptanefndar.

Frumvarpi þessu, sem ríkisstjórnin hafði í undirbúningi í tvo mánuði, var ætlað það hlutverk að rétta af þann mikla halla í fjármálum ríkissjóðs sem blasað hafði við frá því að fjárlög voru afgreidd um áramót, þótt fyrirsjáanlegur halli væri ekki viðurkenndur fyrr en í febrúarmánuði síðast liðnum.

Það er skemmst af að segja að þegar frumvarpið birtist kom á daginn að ríkisstjórnin hafði að mestu leyti gefist upp á verkefni sínu og lagði til að afla yrði erlendra lána að fjárhæð 1222 millj. kr. til að forða ríkissjóði frá greiðsluþroti, auk 680 millj. kr. erlendar lántöku í þágu Framkvæmdasjóðs Íslands. Þannig eru erlendar skuldir auknar verulega frá því sem gert hafði verið ráð fyrir, en ríkisstjórnin setti sér í upphafi ferils síns að draga úr erlendum skuldum frá því sem var þegar hún tók við. Það alvarlegasta við erlendu skuldarnar er að fjármunina á að nota til verkefna sem ekki tengjast framkvæmdum af neinu tagi heldur til almennra útgjalda:

1. Gert er ráð fyrir að Jöfnunarsjóður sveitarfélaga taki erlent lán vegna uppgjors á meðlagsskuldum Innheimtustofnunar sveitarfélaga við Tryggingastofnun ríkisins. Þetta er í fyrsta sinn sem Jöfnunarsjóði sveitarfélaga er ætlað að taka erlent lán.
2. Gert er ráð fyrir að 190 millj. kr. af hinni erlendu lántöku verði notaðar til húsnæðislána. Hefur húsnæðiskerfið aldrei fyrr komist í slíkar ógöngur að félagsmálaráðherra neyðist til þess að taka erlent lán.
3. Gert er ráð fyrir að verja 300 millj. kr. til þess að gera upp lausaskuldir sjávarútvegsins án þess að neitt liggi fyrir um það hvernig þessu uppgjóri verði hagað.
4. Í frumvarpinu er miðað við að tekið verði erlent lán að upphæð 80 millj. kr. til þess að gera upp lausaskuldir bænda.
5. Í frumvarpinu er ríkissjóði ætlað að taka lán til rekstrar svo nemur mörg hundruð milljónum króna. Má heita að erlenda lántakan handa ríkissjóði standist nokkurn veginn á við þá tekjustofna sem ríkissjóður hefur fellt niður meðal annars með því að lækka skatta á fyrirtækjum frá því sem verið hefur. Þannig er í raun um það að ræða að ríkissjóður taki lán í erlendri mynt til þess að greiða skatta fyrirtækjanna í landinu.

Í þessu sambandi má minna á að sú aukning á erlendum skuldum, sem frumvarpið gerir ráð fyrir, jafngildir útflutningsverðmætum fimmtungs þorskafurða ársins 1984 eins og horfur eru nú. Þá er fróðlegt að gera sér grein fyrir því, að tveggja milljarða skuldaaukning

jafngildir verðmætasköpun 3500 vinnandi manna í heilt ár. Er þá miðað við að þjóðarframleiðslan sé um 66 milljarðar og fjöldi vinnandi manna um 117 þúsund manns. Þannig er bersýnilega verið að henda í súginn stórfelldum verðmætum vegna óstjórnar í ríkisfjármálum.

Þegar fjárlagafrumvarpið var til meðferðar bentu talsmenn stjórnarandstöðunnar á að þar vantaði bersýnilega hundruð milljóna króna. Viðurkenning fjármálaráðherra á gatinu stóra er til marks um það, að sú gagnrýni var á rökum reist. Þegar lánsfjárlögin voru til meðferðar bentu fulltrúar stjórnarandstöðuflokkanna einnig á að lánsfjárvandinn væri mun stærri en þar var gert ráð fyrir. Einnig þetta er nú viðurkennt af stjórnarliðinu.

Í frumvarpinu felst engin lausn á vanda ríkissjóðs. Vandanum velta menn á undan sér yfir á næstu ár og komandi kynslóðir með erlendum lántökum. Innan stjórnarliðsins gætir enda vaxandi óánægju með vinnubrögð stjórnarinnar. Þar er hver höndin upp á móti annarri. Þess vegna hefur dregist í tvo mánuði að stjórnin legði tillögur fyrir þingið. Þegar tillögurnar birtast kemur í ljós að ágreiningur er um einstakar tillögur innan stjórnarflokka. Þess auk þess sem einstakir ráðherrar hafa tafið meðferð málsins með því að senda frá sér tillögur án þess að stjórnarflokkarnir hafi samþykkt þær. Þannig lagði menntamálaráðherra fram tillögu til fjárhags- og viðskiptanefndar neðri deildar sem samdægurs var felld í öðrum stjórnarflokknum.

Auk þess er ljóst að frumvarpið hefur í för með sér hættu á aukinni verðbólgu frá því sem ella hefur verið gert ráð fyrir. Líkur eru á að þessi vandi fari vaxandi þegar líður á árið.

Hluti frumvarpsins fjallar sérstaklega um skerðingu á félagslegum réttindum. Þar er um að ræða niðurskurð á framlögum til félagslegrar þjónustu, sérstaklega til tannviðgerða og sjúkradagpeninga. Í bréfi frá forstjóra Tryggingastofnunar ríkisins kemur fram að niðurskurður sjúkradagpeninga kemur einkum niður á húsmæðrum, námsmönnum og verkafólki sem hefur ekki áunnið sér rétt til sjúkradagpeninga hjá atvinnurekanda. Af þessum ástæðum munu stjórnarandstöðuflokkarnir greiða atkvæði gegn þeim greinum frumvarpsins sem um þessi mál fjalla. Hins vegar munu stjórnarandstöðuflokkarnir greiða atkvæði með 11. gr. frv. sem fjallar um heimild til heilbrigðisráðherra til þess að gefa út gjaldskrá fyrir tannlækna. Þá munu flokkarnir styðja þær greinar sem eru framkvæmd á samkomulagi við aðila vinnumarkaðarins frá því í febrúarmánuði.

Við meðferð málsins í nefnd kom fram að það er ætlun ríkisstjórnarinnar að margfalda greiðslur sjúklinga til heilbrigðiskerfisins frá því sem verið hefur. Er gert ráð fyrir að á næstunni verði gefnar út reglugerðir um stórfelldar hækkunir lyfja og sérfræðigjalda, þar með talin röntgenþjónusta og göngudeildargjöld, og um hækkun á þjónustu heilsugæslulækna. Ekki er gert ráð fyrir minni hlutfallslegri hækkun á þessum gjöldum vegna aldraðra og öryrkja samkvæmt þeim upplýsingum sem þingnefndinni bárust frá heilbrigðis- og tryggingamálaráðuneytinu.

Námsmenn verða fyrir sérstakri árás samkvæmt frumvarpinu. Þar virðist gert ráð fyrir að lánshlutfallið lækki í 60% á síðari hluta ársins frá þeim 95% sem hefur verið miðað við á fyrri hluta ársins. Er þá miðað við óbreyttan fjölda námsmanna og verðlagsforsendur sem tæplega standast. Er talið að námslán hafi ekki verið lægri en 60% í hálfan annan áratug.

Það kom fram í nefndinni að frumvarpið hefur í för með sér skerðingu á kaupmætti launa frá því sem gert var ráð fyrir þegar kjarasamningarnir voru gerðir. Hagdeild ASÍ telur kaupmáttinn á 4. ársfjórðungi þessa árs verða 3,2% lakari en á síðasta fjórðungi sl. árs. Þar með er álitlegur hluti umsaminna kauphækkana aftur tekinn með þessum ráðstöfunum ríkisstjórnarinnar.

Minni hlutinn er andvígur þeim ákvæðum sem fjalla um skerðingu á tekjustofnum sveitarfélaga, en þetta er í fyrsta sinn sem gert er ráð fyrir skerðingu á verðtrygðum tekjustofnum sveitarfélaganna.

Minni hl. mun greiða atkvæði gegn tillögunni um heimild til aukinnar bindiskyldu Seðlabankans en það er eitt þeirra mála sem ágreiningur er um í stjórnarflokkunum.
Stefán Benediktsson sat fundi nefndarinnar og er samþykkur þessu nefndaráliti.

Alþingi, 16. maí 1984.

Sigríður Dúna Kristmundsdóttir,
fundaskr.

Ragnar Arnalds,
frsm.

Eiður Guðnason.